

Lassan ölü kisebbségi méreg

Megint előjöttek a patkányok, mintha végszóra vártak volna, végiglopakodtak egymás után a fal mellett, lerázták magukról az esőcseppeket. Eleség után kutattak. Két kisebb csoportban folytatták útjukat. Egy részük megállt a lépcsőfeljáró alatt, és a zsíros papírok, száraz kenyerek közt matazott, a többiek a kapualjban sorakozó szemeteskukák felé vették az irányt. Odakint még mindig a langyos eső áztatta a beton szennyét, kocsonyássá téve a járda felületét. Egy férfi közeledett, nagyot

csúszott a bejárat előtt, megkapaszkodott a kitárt kapu kilincsében. Eszébe sem jutott reggel, amikor munkába indult, hogy az esernyőt magához vegye, csak az újságpapírba csavart szalámis szendvicset csúsztatta indulás előtt a zsebébe. Egész nap álmos volt. Egykedvűen álldogált a korhadt kapufélfának dőlve, pedig otthon mindenféle apró munka várta: össze kellene öltenie a hátán a szét-hasadt kabátot, meg kellene keresnie a törött gyűrűt, hogy becserélje az aranyművesnél, ki kellene szednie a régi gittet az ablakból. Mégis vár, mert ez fontosabb.

Az öregasszony ügyet sem vetett az idegenre. Két jól megtermett patkány marakodott sivalkodva a szemétkben. Megint ezek az átkozottak, talán valami mérget kellene venni. Egyszer már korábban öszszefogott a ház, kihívták a féregtelenítőt, aztán nyugtuk volt a rágcsálóktól. Üres üveg gurult el a lába előtt,

leesett az alagsorba és széttörött. Az agglegény ijedten pillantott fel, elkáromkodta magát. Rozsdás kerékpárok és babakocsik tornyosultak az ajtaja előtt, ezt a sok limlomot kerülgette naponta. Nyikordult a kulcs a zárban, idegesen csukta be maga mögött az ajtót. Reszketett a keze. Ügyetlenül töltötte a tejet és kiömlött az asztalra. Az eső elől menekült az önkiszolgálóba, végül mégis átmedvesedve ért haza. A tejet sem szerette igazán. Zuhogást hallott a feje felett, szinte beleremegett a mennyezet. Megint két lábbal ugrálnak, csak, hogy bosszantsanak, égetni való ez a két kölyök: fel fel fel

le le le, és így folyt a játék az első emeleten legalább fél órán keresztül. A lefolyócsövek a gyerekka-cajt is továbbbitették.

Giliszták másztak elő a betonjárdára, nehogy megfulladjanak. Ládák lapultak a lépcső alatt, tele rothadt almával. Itt meg kell fulladni. A nő érzékeny volt a szagokra, már az utcán kipréselte tüdejéből a levegőt, és csak akkor vett mély lélegzetet ismét, amikor beért a szobájába. Elhúzta a rózsaszínű függönyt. Csalódottan állapította meg,

hogy senki sem várakozik a kapualjban. Biztosan elkerülték egymást. A férje pedig két óra múlva otthon lesz, és addig. . .

Ballagott hazafelé. Egy bokszoló nyitott a közelben éttermet. Ütközben posta és két zöldségesbolt. Az egyikben szokás szerint megvette a decis üveget. Megállt a lépcsőfordulóban, és egy hajtásra kiitta. Letette a lépcsőre. A lakók vagy lerúgták a kovácsoltvassal keretezett liftaknába, vagy ott árválkodott másnapig, míg egy másik került mellé; a sokszorozódás legfeljebb négyig tarthatott, addigra csak szemet szűrt valakinek. A szobában a felesége még mindig a rózsaszínű függöny előtt állt, és bámulta a bejáratot, az udvart, a csöpögő creszt.

Milyen friss a levegő eső után. Az öregasszony szeretett magába beszélni, nem érezte magát annyira egyedül. Ezüstözött csomagolópapírba burkolta a nagy mogyorós csokoládét, kevéske nyugdíjából nem sokra futotta. Bezzeg volt idő, amikor lemezjátstól vehetett a kisebbik unokájának tizenötödik születésnapjára. Nem is volt olyan régen. Hálát sem várt érte, hiszen tudta, hogy a gyerekek milyen feledékenyek. Azon nem ütközött meg, amikor a múlt héten beállított a nagyobbik unokája a férjével, és köszönés helyett csak annyit mondott, hogy nálad mindig olyan öregasszonyszag van. A csokoládénak azért még örülnek mind a ketten. Még ez a kis álatka is kérne belőle. Az egér végigsétált a konyhán, és szemlátomást téctván méregette az odakészített szalonnadarabkát. De rosszat sejtve odébbállt inkább. Az öregasszony nem félt tőle, éppen ellenkezőleg, beszélt hozzá. Közben zsörtölődött, hogy megrágták a cipőit. Mérget rakott az ágya alá. Lila porral mérgezett magvakat rakott az újságpapírra: kukorica, földimogyoró, búza és tökmag volt benne. Rakott a lépcsőfeljáró alá is egy adagot, hátha a patkányok is felfordulnak tőle.

Szakszervezeti fél disznót cipelt egy ember a hátán. Egy női hang azt mondta a háta mögött, hogy kár lett volna gyorsítanom, annyian megelőztek, az útszéli fák elnémultak a ködben. Annyira nem volt értelme ennek a mondatnak, hogy legszívesebben hátrafordult volna, hogy megkérdezze, mit akart ezzel mondani. Mire azonban erre rászánta volna magát, a mögötte baktató barátnők már javában szapulták közös barátnőjüket, és a diagnózis olyan lenyűgözően pontosnak tűnt, hogy akár egy pszichológiai elemzésnek is megfelelt volna. Megállt a kapu előtt, hagyta, hogy kikerüljék. Kinyitotta az újságot, megakadt a szeme egy orvos nyilatkozatán:

nem értem, miért teszik ezt a rendőrök. Tizenéves gyerekekre miért lőnek? Hiszen fegyverük sincs, csak tűntetnek. Megírhatja azt is, hogy valamennyi golyó hátulról fúródott a testbe, tehát a menekülő emberekre lőttek.

Levette a fejéről a sapkát, és kicsavarta belőle a vizet. Fel kell vinnem neki az újságot. Toporgott, mintha magát akarná meggyőzni valaminek az ellenkezőjéről. Most miért látogassam meg? Félreértéskkel körülbástyázottan. . . Legszívesebben elsüllyedt volna szégyenében, amikor felszólították. A rövidülő mondatok a kétségbeesés félelmetes jelei. Mint a dominóvár, úgy dőltek össze sorban a gondola-

ta. Csak ne kellene annyira egy jó osztályzat a végére, az utolsó héten. . . És többet nem kérdeztek tőle. Olyan alaposan megtanult mindent, hogy el sem véthette volna, csak éppen mást kérdeztek. Felrajzolhatta volna a zsírmolekulát az összes kötődésével. Az ajtóhoz ért, és még mindig nem tudott szabadulni iskolai, egészen friss gondjaitól. Megrázta a fejét, mint ha vizes lett volna. Ugyanilyen ajtó. Milyen egyforma ebben a kurva életben minden: a lepusztult lépcsőház, a nagymamák, meg a jó tanuló okos unokák. Az öregasszony odaadta neki a csokoládét. Tudom, hogy ez a kedvenced. Majd a csomagban is mindig ilyen fogok küldeni.

Milyen csomagban?

Őszre behívót kapsz, mintha nem tudnád. Jó katona leszel, szófogadó, amilyen sose voltál.

Ne akarj ilyen jó lenni hozzám, csináltass inkább egy műfogsort magadnak!

Levisznek majd délre, és neked is lönöd kell!

Az én kezem nem érint fegyvert.

Odelent semmit sem ér a te hited. Odáig el sem jutok, engem fel sem vesz az a vonat. . .

Ne csináld ezt, tudom, hogy elegend van, hajtanod kell, ez az utolsó év. . .
Miért lenne az utolsó?

Ne köss bele mindenbe! Az én időmben azt szokták mondani a végzősöknek, hogy az utolsó év, de azt hiszem, most sincs ez másként.

Az angoltanár nő végigolvasta a dolgozatomat; most ezt figyeld; azért olyan fásult, csipás, kiégett, mert ilyeneket olvas; folyton becsapjuk egymást; az osztály úgy tesz, mintha oda lenne érte, ő pedig úgy tesz, mintha vállalná ezt a ragaszkodást. A múltkor úgy megbotlott a küszöbben, hogy majd kiesett a protézise. Aztán a tanárban elmesélte az esetet. És odarohantak legalább a daliák, hogy felsegítsenek? – kérdezte az idős kolléga. – Ugyan már, az én gyerekeim. . . – legyintett keserűen. Aztán a fiatal kollegina megtoldotta: Szóval jót röhögött rajtad az egész osztály! Erre felháborodottan vágott vissza az angoltanár nő: Ugyan már, az én gyerekeim! Szóval így vagyunk mi egymással, mint macska az egérrel, mint a patkányméreggel, amely megkeseríti életünket. Majd legközelebb is mesélek neked ilyen szellemeseket, most megyek. Ennyi jött el elég egy napra.

Leszakadt a lift, másnap virradóra, talán a patkányok rágták el a kötelet, vagy a rozsdá marta szét a láncokat, le-fel ingáztak, mint a falióra.

Elmaradtak az éjszakai csattanások, a jellegzetes lifthangok. Neki úgysem kellett felvonó, mit számít neki, hogy leszerelik, és kidobják. Az sem izgatja, ha a helyére nem kerül másik. Ő a muskátlikat dobta ki, mert sohasem hoztak virágot, nem érte őket napfény az alagsori lakás ablakában. Ugyan milyen színűek lehetnek, töprengett, miközben a cserepek tartalmát kiborította a szemétkupac tetejére. Egy tépett macska sétált át az udvaron. Megtanult inni az állandóan csöpögő csapból.

Az előszobában régi falióra siettette az elmúlást. Az öregasszony lejjebb húzta a láncon a súlyokat. Mint a lift: vitte fel a ketyegő perccet a mennyországba....

zuhanás visszhangzott a lakásban. Csattant a jég. Kiolvasztotta a hűtőszekrényt. Víztócsában állt a konyhaasztal. Az öregasszony mindig fázott. Vízet forralt, teletöltötte az ágymelegítő tömlőt. Nehéz lett körülötte a levegő, akár az ólom, akár az ócskavas. A lift, ami leszakadt, a jég, ami elolvadt. Egyre lassabban mozdultak előre a gondolatai. Ásított. Lekapcsolta az állólámpát. Nehéz volt a sötét, befödte, nyomta lefelé, melegítette. Neonreklám fénye vibrált a kristályvázán. Fékcsikorgás hallatszott. Kiverte a szeméből az álmat. Egyre forróbb lett körülötte minden. Észrevette, hogy csurom víz az ágya. Lassan feltápáskodott, mint aki Csipkerózsika-álmából ébred. Levetette a hálóingét. Hideg vízcseppek gördültek végig ráncos bőrén. A telefonhoz kellett volna nyúlania vagy segítségért kiáltania... De a következő pillanatban egyszerűen csak neveltségének és tehetetlenségének érezte magát. Vacogva álldogált a szoba közepén. A szivárgó tömlőt kidobta a szemétkupacba. Pokrócba burkolózott. A második emeleten a rózsaszínű függöny mögött még égett a lámpa, az ablak hosszú, fényes csíkot rajzolt az udvarra. Mi lenne, ha holnapra minden megváltozna: a postás bedobna egy napilapot, az őládájába is, babakocsit hoznának fel az alagsorból, eljönne megint az idegen férfi, hogy bámuljon a rózsaszínű függöny felé, és eljönne megint a macska, hogy igyon a csöpögő csapból...

Úgy érezte nagyon messze van, nem éri el a fogason a kabátot, távol van attól, aki beszél, attól is, aki hallgat. Egy üzemzavar így fel tudja borítani az embernek az egész napját. Láttá lecsúszni a saját kezét a kilincsről, mintha valaki más lett volna, aki nem mer benyitni, nem mer hazaérkezni. Rájött közben, hogy elfelejtett bemenni a boltba a szokásos egy deciért. Élt a soha vissza nem térő alkalommal: hátha rajtakapja a feleségét. Keze izgatottan markolta a kilincset. Az idegenre gondolt, akit egyszer a kapualjban látott ácsorogni. Hiába nyomta le még egyszer a kilincset, a zár nem engedett. Senki sem volt otthon.

Szamárság – nevette el magát. Morzsák és ételdarabok hulltak le az erkélyről, a két kisgyermek nézte, hogy csipegetnek az udvaron a verebek. Egyikük közéjük dobott egy kavicsot. Egymás után pattantak fel az ablakok, felháborodással és kíváncsisággal vegyes arcok tekintettek le, ugyan ki túrátztatja ilyen eszeveszetten a motorját, biztos csak azért, hogy felhívja magára a figyelmet. Ilyenek mind ezek a mai suhancok, gondolta az öregasszony. Verebek ugráltak a szemeteskanálak kö-

rül is. Csak nehogy a mérget csipegessék ki, de ezek biztosan rafináltab-
bak annál. Az önkiszolgáló felé indult. Megtorpant egy pillanatra, mert
megint oda tartott, ahol tegnapelőtt is becsapták. Felette zászlókat lenge-
tett a szél az épület homlokzatán, mintha el akartak volna repülni. Nagy
fekete pillangók. Mintha feleseltek volna a széllal. Minden ember végül,
egy fekete pillangó lesz. Hányat is öltek meg eddig? Kislány korában azt
gondolta, ha sok-sok lepkét fűz egy hosszú cérnaszálra, elrepül majd, el
innen, más vidékre. Végre odaért a másik önkiszolgálóhoz. A zacskós-
tej már elfogyott. Az utca végén

bukott le a nap. Paneltetők fekete
kockái tonyosultak egymásra. Elhúzta a rózsaszínű függönyt. A férje a
szokásos egy deci után mohón kanalazta a bablevest. Úgy tett, mintha
nem is tudna zugivásáról. Bepárasodott a konyhaablak, ennek ellenére ki-
tartóan fürkészte a szemközti házat, fényes foltok mutatták, merre sora-
koznak az ablakok. Kilenc betűt rótt ujjával egymás mellé, aztán lefolytak
az üvegen. Egy szó nem semmisülhet meg végleg, ravaszul mindig új ala-
kot ölt, permanensen újjászületik, kísérteni fogja mindig, valahányszor a
hideg üvegre lehel, ujjában bizseregenek azok a betűk. Az a szó vésődött
leginkább az emlékezetébe, amitől újra nevedes lesz a tenyere. Megfor-
dult. A tányér üresen állt a konyhaasztalon.

Kilötyyintett egy lavór vizet az
udvarra, vele együtt az inggombot is. Majd ágyneműgombbal helyettesíti,
úgysem látja senki. A feje fölött valami dübörgést hallott, a két gyerek
megint háborúsdít játszik. Pók ereszkedett vékony szálon az asztal közepé-
re. Az abrosz alatt gyűjtötte a villanyszámlákat. Elővette kabátja zsebé-
ből az összegöngyölt újságot, a feje árnyékot vetett a papírra.

Megbízható
források szólnak arról, hogy az eltemetett tüntetők többségét hátulról
érte a gyilkos lövedék, hogy néhányan teljesen ártatlanul haltak meg.
Ahogy például az a tízéves gyerek is, aki nyilvánvalóan nem jelentett
semmilyen veszélyt az államrendre, és aki talán egyetlen pofon után bögve
hazament volna.

Patkányvisításra kapta fel a fejét, abbahagyta az olvasást. Ha halha-
tatlan lenne, mondjuk, egy görög isten, akkor most fogná a sípját, és an-
nak hangjára sorban előbújnának a patkányok, elbűvölné őket a dallam,
követnék a síp hangját, és így kivezetné az utolsót is a pincéből, az egész
házból, az egész utcából. Egy nagy zsákba gyűjtené őket, és az egészet a
folyóba dobna, sivalkodva

zuhannának

a veszükbe. Most tért csak észhez,
amikor mindenkit távolodni látott maga körül. Egyedül éledgelt az alag-
sorban, akár egy patkány, az ajtaja előtt ócskavas, az ablaka előtt sze-
mét. A tükör elé állt, és nézte azt a másikat a túloldalon: mély ráncok, a
pusztulás lövészárkai, elhagyott szálak a nyakon, kapkodó, igénytelen bo-
rotválválkozás. Kent magának egy pástétomos kenyeret. Száznyolcvankét órát
dolgozott, a jövő hónapban veszi ki az évi szabadságát. Óvatosan nyi-
totta ki a ruhásszekrény ajtaját, hátha megint valami rágcsáló lapul benne.
A tévé kékes fénye kiszűrődött az udvarra. Kétségtelenül jobb lett a kilá-

tás, mióta eltávolította a virágládákat. Azonban némi szomorúsággal töltötte el, hogy mégiscsak megtudta, milyen színű virágot hoznak. A szemetes-tartály mellett, ahová dobta őket, gyökeret eresztettek. Inkább csak kín-lódásból nyíltak ki, nem jókedvükben; hamarosan el is távolították mind a többi szeméttel együtt.

Kitárta az ablakot, és összehúzta a rózsaszínű függönyt. Az udvarról beszűrődött a földszinten lakó gyerekek hancurozása. Felmelegítette az előző napi bablevest. Minden percben megérkezhet a férje. Bekapcsolta a rádiót. Egy bágyadt hangú énekesnő arról dalolt, hogy az éjszaka ő lesz a bánat királynője.

Az öregasszony folyton fázott. Nagyken-dőbe burkolta magát, és az ablak melletti karosszékben egy régi, szakadozott szakácskönyvet lapozgatott. Volt benne néhány recept, amire nem emlékezett. Holnapután lesz az unokája születésnapja, és addigra többféle aprósüteményt akar készíteni.

Eljött megint az idegen férfi, megállt az ajtó előtt, nem csengetett, csak rágyújtott csendben, türelmesen várta, hogy a rózsaszínű függöny szétrebbenjen. Rászánta magát mégis az asszony léptei szaporán csattantak a lépcsőn, szétnézett gyorsan, nem látta senki, elindult a sötét kapualj felé.

A két gyerek egészen jól feltalálta magát a ház körül. Anyjuk az udvaron teregetett, aztán az üres lavórral visszament a lakásba. A gyerekek elkergették a macskát, pedig csak inni jött a csöpögő csaphoz. Riadtan menekült a tűzfal kiálló gerendájára. Ott sem hagytak nyugtot neki, addig dobálták kővel, görönggyel, míg le nem ugrott; a lépcsőházba menekült, a két gyerek a nyomába eredt, a lépcsőfeljáró alatt keresték. Ott felfedeztek valami érdekesebbet, ügyet sem vetettek többé a macskára, különben is hetedhét udvaron túl járhatott. Magvakat találtak újságpapírra szórva. Az idősebbik felismerte, hogy van köztük földimogyoró is. Milyen szép színűre vannak festve! Szétválogatták a szemeket. Ropogtatták a földimogyorót. A kezük, az arcuk csupa lila lett. Testvériesen elosztották egymás között.

